

H A N D L E I D I N G

O P U S

2 1 5

JOHANNUS ORGELBOUW

Een kort geschiedenis-overzicht.

Hoewel JOHANNUS Orgelbouw een relatief jong bedrijf is, kan het bogen op een ruime ervaring in het bouwen van elektronische klassieke orgels. Het begon in een kelderruimte met het bouwen van kerkorgels, waarvan het eerste werd uitgeleverd op 4 maart 1971. Al vrij spoedig daarna werden studieorgels aan het assortiment toegevoegd.

Er was veel vraag naar dit nieuwe instrument, dat het studeren van klassieke- en lithurgische muziek voor veel meer orgel-enthousiasten mogelijk maakte, (immers niet iedereen had de mogelijkheid regelmatig in de kerk te kunnen en te mogen spelen).

Door de snel stijgende produktie was de werkruimte al gauw te klein en verhuisde men in 1972 naar een pand in Veenendaal. Hier werden de studie-orgels type S, HII en HIII, en de kerkorgels type KII, KIIB, KIIC en KIIIC gebouwd.

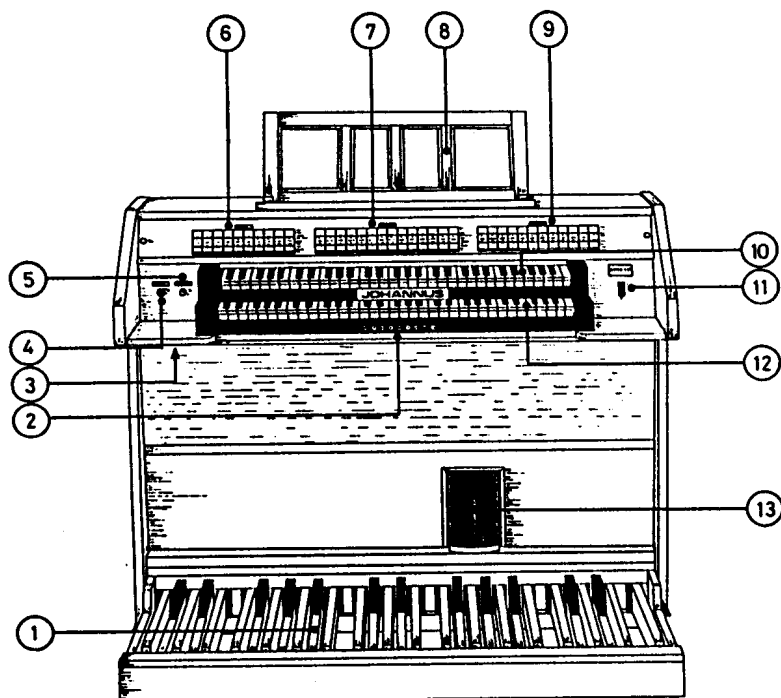
In 1976 durfde men het aan om een eigen bedrijf te laten bouwen, waarmee de wensen van zowel artistiek- als produktiegerichte mensen in vervulling konden gaan.

Zo werd binnen het bedrijf een complete concertzaal gemaakt die, geheel volgens de moderne opvattingen "multi-functioneel" was, dat wil zeggen dat deze zaal behalve voor het geven van concerten, ook gebruikt kon (en kan) worden voor het demonstreren van kerkorgels, en voor het vóórintoneren van deze orgels. Dit houdt in dat kerkorgels hier klanktechnisch op een grote ruimte worden ingesteld, zodat dit enige uren kan schelen bij het intoneren in de kerk zelf.

Het nieuwe bedrijf in Ede werd op 12 maart 1976 geopend door de organist Feike Asma, naar wie de concertzaal tot zijn eigen verrassing ook werd genoemd, uit erkentelijkheid voor de waardevolle adviezen die hij JOHANNUS Orgelbouw heeft gegeven die hebben bijgedragen bij het leggen van de basis van de karakteristieke "Johannus" klank.

Tot op de dag van vandaag bouwen wij met veel inzet en genoegen een uitgebreide serie "grote" en "kleine" orgels die inmiddels in de gehele wereld bekend zijn geworden.

JOHANNUS Orgelbouw wenst u veel muzikaal genoegen met uw orgel.

Verklaring van de cijfers:

- 1, Pedaal
- 2, Vaste-combinatie schakelaar
- 3, Plaats van de serienummerplaat
- 4, Aansluiting hoofdtelefoon
- 5, Kathedraal regelaar
- 6, Registers pedaal
- 7, Registers hoofdwerk
- 8, Lessenaar
- 9, Registers zwelwerk
- 10, Zwelwerk
- 11, Netschakelaar
- 12, Hoofdwerk
- 13, Zwelltrede

DISPOSITIE

PEDAAL

1, Contra Bass	16'
2, Subbas	16'
3, Prestant	8'
4, Gedekt	8'
5, Octaaf	4'
6, Mixtuur	3st
7, Bazuin	16'
8, Trompet	8'
9, Hoofdw.,-Pedaal	
10, Zwelw.,-Pedaal	

HOOFDWERK

11, Prestant	8'
12, Gamba	8'
13, Holpijp	8'
14, Octaaf	4'
15, Open Fluit	4'
16, Quint	2 2/3'
17, Octaaf	2'
18, Larigot	1 1/3'
19, Sifflet	1'
20, Mixtuur	5st
21, Trompet	8'
22, Tremulant	
23, Zwelw.,-Hoofdw.	
24, Chorus	

ZWELWERK

25, Bourdon	16'
26, Octaaf	8'
27, Celeste	8'
28, Roerfluit	8'
29, Koppelfluit	4'
30, Nasard	2 2/3'
31, Woudfluit	2'
32, Ruispijp	2st
33, Fagot	16'
34, Dulciaan	8'
35, Schalmey	4'
36, Tremulant	

Vaste Combinaties

Afk	Benaming	Samenstelling (registernummers)
PP	Pianissimo	2 13 28
P	Piano	PP + 4 15 29
MF	Mezzo Forte	P + 3 11 14 26
F	Forte	MF + 1 12 16 17 31
FF	Fortissimo	F + 5 6 20 25 30 32 34
T	Tutti	FF + 7 8 9 10 18 21 23 33 35

TA Tongwerken AF schakelaar
 HR Hand-registratie schakelaar
 HR+ Hiermee is het schakelen bij de vaste combinaties mogelijk.

INLEIDING

U bent de bezitter geworden van een JOHANNUS orgel, een instrument met een enorme klankrijkdom en ongekende combinaties. Wij als bouwers van dit orgel willen u graag helpen deze eigenschappen te ontdekken. De verschillende onderdelen worden puntsgewijs behandeld, en achterin zijn enkele registratie-voorbeelden opgenomen. Hierbij is ook enige ruimte opengelaten voor het noteren van uw eigen combinaties. Wij hopen dat deze handleiding, samen met uw orgel, een goed uitgangspunt zal zijn voor vele jaren van muzikaal genoegen.

LESSENAAR

De lessenaar heeft een vergrendeling, die voorkomt dat deze tijdens het transport beschadigt. Om de lessenaar op- of neer te laten klappen moet men deze eerst aan de onderzijde iets optillen zodat de vergrendeling wordt opgeheven.

NETSPANNING

Controleer, voor u het orgel aansluit, of de spanning welke vermeld staat op de serienummerplaat, gelijk is aan die van uw wandkontaktdoos. De serienummerplaat bevindt zich links onder de manualen.

PEDAAL

Het pedaal van uw orgel werkt met magneetschakelaars. Het moet daarom goed onder het orgel worden geschoven, om het uitvallen van tonen te voorkomen.

NETSCHAKELAAR

Met de netschakelaar kan het orgel in- of uitgeschakeld worden. Wanneer het orgel aanstaat, gaat er een rood lampje branden in de schakelaar.

VASTE COMBINATIES

De vaste combinaties zijn registergroepen, elektronisch ingesteld volgens vaste muzikale normen, beginnend bij PP (Pianissimo) en eindigend bij T (Tutti). Wilt u zelf registreren, dan kan dit door de knop HR (Handregistratie) in te drukken. Het is ook mogelijk om binnen een vaste combinatie zelf registers bij te schakelen. Dit kunt u doen door niet alleen een vaste-combinatie knop, maar ook de HR+ knop in te drukken. Wilt u de tongwerken in een vaste combinatie of in de handregistratie uitschakelen, dan kan dit door de TA knop (Tongwerken af) in te drukken. De tongwerken zijn de rood aangegeven registers.

KOPPELS

Het orgel bezit volledige manuaal- en pedaalkoppels. Dit houdt in dat u met het manuaalkoppel (no.23) het zwelwerk aan het hoofdwerk koppelt, waardoor u ook de registers nummer 25 t/m 35 op het hoofdwerk kunt bespelen. Door gebruik te maken van de pedaalkoppels no. 9 en 10 kunt u resp. de registers no. 11 t/m 21 en 25 t/m 35 op het pedaal bespelen.

TREMULANTEN

De manualen hebben gescheiden tremulanten. Bij gebruik van de koppels worden de tremulanten van de desbetreffende manualen meegekoppeld naar hoofdwerk of pedaal. Het pedaal zelf heeft uiteraard geen tremulant.

TRANSPOSITEUR

De transpositeur geeft u de mogelijkheid om het orgel te transponeren, d.w.z. u kunt met deze regelaar het orgel drie maal een halve toon hoger of lager stemmen. Dit kan vooral van pas komen bij het samenspelen met andere instrumenten of met zangers, die graag hoger of lager spelen of zingen, terwijl u de originele muziek kunt blijven spelen.

ZWELTREDE

Met de zweltrade kunt u het volume van het gehele orgel regelen. In de laagste stand is het volume maximaal, in de hoogste stand minimaal.

KATHEDRAAL

Het speciaal door JOHANNUS Orgelbouw b.v. ontwikkelde kathedraal-effect zorgt voor een ruimtelijke weergave van de orgelklank. Dit kathedraal-effect heeft een automatische lengte-simulator, d.w.z. wanneer u een zacht klinkend register ingeschakeld heeft krijgt u een kortere nagalm dan wanneer u bijvoorbeeld in tutti speelt.

Het regelgedeelte wordt ingeschakeld door de regelaar "KATHEDRAAL" rechtsom te draaien. In de uiterst linker stand van het regelgedeelte is de lengte/volume verhouding van het effect minimaal, terwijl in de uiterst rechter stand het effect maximaal is.

CHORUS

Om een zo breed mogelijk klinkend orgel te verkrijgen is gebruik gemaakt van meerdere toonopwekkings-systemen. Door nu het register "CHORUS" in te zetten worden de verschillende toonopwekkings-systemen onderling een weinig verstemd. Door gebruik te maken van de koppels en te spelen op hoofdwerk en/of pedaal wordt dit effect hoorbaar.

HOOFDTELEFOON AANSLUITING

De hoofdtelefoonaansluiting is stereo uitgevoerd en geschikt voor hoofdtelefoons met een impedantie tot 200 Ohm. Bij gebruik van de hoofdtelefoon op het orgel worden de luidsprekers van het orgel automatisch afgeschakeld. De verschillende kanalen worden nu gelijkmatig verdeeld over de twee kanalen van de hoofdtelefoon.

AKOESTIEK AANSLUITING

Aan de achterzijde van het orgel bevindt zich een 5-polige DIN plug (metaal), bestemd voor het aansluiten van de JOHANNUS 4-kanalen akoestiek. Dit is een systeem dat d.m.v. 4 losse luidsprekerboxen in de ruimte waar het orgel staat de ruimtewerking van een concertzaal of kathedraal creëert.

Uw Hi-Fi installatie kan eveneens op de akoestiek worden aangesloten, waardoor ook andere apparatuur als pick-up en cassette-deck in combinatie met de akoestiek beluisterd kunnen worden.

DE KUNST VAN HET REGISTREREN

Het registreren is een wezenlijk onderdeel van het orgelspel. Waarschijnlijk is het ook een van de moeilijkste begrippen om duidelijk te maken, omdat het in grote mate afhankelijk is van de persoonlijke smaak van de organist(e).

Als u geen ervaring heeft in het registreren, zult u echt tijd nodig hebben om al de mogelijkheden van uw orgel te leren kennen. Op de achterzijde van deze handleiding staan een aantal registratie-voorbeelden. Hierin ziet u dat op het pedaal een 16 voets labiaal(b.v. SUBBAS 16') meestal de basis is, terwijl dit op de manualen vrijwel altijd een 8 voets labiaal(b.v. HOLPIJP 8') is. Vanuit deze basis wordt de registratie verder opgebouwd. Het verdient aanbeveling om zoveel mogelijk binnen een registergroep of "koor" te combineren. Zo bestaat een prestantenkoor ondermeer uit: PRESTANT 8', OCTAAF 4', QUINT 2 2/3', OCTAAF 2' en MIXTUUR 5 st. Een fluitenkoor bestaat ondermeer uit: HOLPIJP 8', KOPPELFLUIT 4', NASARD 2 2/3' en WOUDFLUIT 2'.

Voorbeelden van goede en fraaie registercombinaties zijn bijvoorbeeld PRESTANT 8' met OCTAAF 4' of van HOLPIJP 8' met FLUIT 4'. De vulstemmen (alle stemmen die geen hele voetmaat-aanduiding hebben) komen als kroon op de combinatie van 8', 4', en 2' registers.

Tongwerken zijn te gebruiken als solostem of als aanvulling op het volle werk. Nogmaals, laat uw eigen smaak de belangrijkste raadgever zijn, weet de registers te gebruiken zoals een schilder zijn kleuren, steeds weer verschillende combinaties, waarbij u de functies van de zweltreden en tremulanten niet moet vergeten.

ONDERHOUD

Het meubel is deels afgewerkt met houtfineer en deels met massief hout. U kunt het droog afnemen met een gewone stofdoek of met een vochtige doek of zeem, en het daarna droogwrijven met een niet-pluizende doek.

Wij raden het gebruik van meubel- of teakolie af, omdat dit een schadelijke invloed op de lak kan hebben.

Direkt zonlicht kan het meubel doen verkleuren. Dit geldt in het bijzonder voor blank eiken meubels. De toetsen kunt u behandelen als het meubel. Kleine krasjes, die op den duur door het bespelen van het instrument kunnen ontstaan, kan men wegwerken met autopolish. Probeer NOOIT vlekken te verwijderen met agressieve vloeistoffen als thinner, aceton e.d. Deze zullen uw instrument onherroepelijk beschadigen.

GARANTIE

U heeft bij de aankoop van uw JOHANNUS orgel een garantiekaart gekregen. Lees de garantiebepalingen zorgvuldig door en stuur zo spoedig mogelijk het onderste deel naar JOHANNUS ORGELBOUW B.V. te Ede.

Nogmaals willen wij uw aandacht vestigen op het feit dat veranderingen aan het orgel of ondeskundige behandeling de garantie kunnen doen vervallen.

TECHNISCHE GEGEVENS

- Manuaalomvang: C - c''' (5 octaven).
- Pedaalomvang: C - f' (mechelse maatvoering, 30-tonig).
- 2 Brug-eindversterkers van elk maximaal 28 Watt.
- 3 Generatoren voor de toonopwekking.
- Aanslag: Kerkorgeltoucher.
- Koppels: Volledige manuaal- en pedaalkoppels, electronisch geschakeld.
- Pedaalkontaktsysteem: Reedschakelaars, magneet in pedaaltoetsen.
- Tremulanten: Zelfstandige tremulant-generator per manuaal.
- Aanspreektijden: Verschillend per manuaal en per octaaf.
- Externe aansluitingen:
  - * Voor Hoofdtelefoon.
  - * Voor JOHANNUS 4-kanalen akoestiek.
- Impedantie versterkers: 4 - 8 Ohm.
- Impedantie luidsprekers: 8 Ohm.
- Voedingsspanning: 220 Volt 50 Hz.

AFMETINGEN (cm)

Hoogte: 108
Breedte: 132
Diepte orgel 62
Diepte met pedaal 92

GEWICHT (kg)

Orgel 80
Pedaal 25
Bank 20

	:A-Plenum klein													
	:B-Plenum groot													
	:C-Trompet 8' uitkomend op hoofwerk													
	:D-Quint 2 2/3' uitkomend op hoofwerk													
	:E-Strijkers													
	:F-Romantisch													
ENKELE	:G-Dulciaan 8' uitkomend op zwelwerk													
	:H-Barok klein													
REGISTRATIE	:I-Barok groot													
	:J-Trio 1													
SUGGESTIES	:K-Trio 2													
	:L-Trio 3													
OPUS 215	:M-Mezzo Forte Frans													
	:N-Tutti													
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
1. Contrabas 16'	.	o	.	.	.	.	.	.	o	.	.	.	.	o
2. Subbas 16'	o	o	o	o	o	o	o	o	.	.	.	.	o	o
3. Prestant 8'	o	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	o	o
4. Gedekt 8'	o	o	o	o	.	o	o	.	.	o	.	.	o	o
5. Octaaf 4'	.	o	.	.	.	.	.	.	o	o	.	o	o	o
6. Mixtuur 5 st	.	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	o
7. Bazuin 16'	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	o
8. Trompet 8'	.	.	.	.	.	.	.	.	o	.	o	.	.	o
9. Hoofdw.-Ped.	o	o	.	.	o	o	.	o	o	.	.	.	o	o
10. Zwelw.-Ped.	o	o	.	.	o	.	.	o	o	.	.	.	o	o
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
11. Prestant 8'	o	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	o	o
12. Gamba 8'	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	.	.	o	o
13. Holpijp 8'	.	o	.	o	.	o	o	.	.	o	o	o	o	o
14. Octaaf 4'	o	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	o	o
15. Open Fluit 4'	.	o	.	o	.	o	.	.	.	.	.	.	o	o
16. Quint 2 2/3'	.	o	.	o	.	o	.	.	.	o	.	.	o	o
17. Octaaf 2'	o	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	o
18. Larigot 1 1/3'	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	o	.	.	o
19. Sifflet 1'	.	.	.	.	.	.	.	o	o	.	.	o	.	.
20. Mixtuur 5 st	.	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	o
21. Trompet 8'	.	o	o	.	.	.	.	.	o	.	.	.	.	o
22. Tremulant	.	.	.	o	o	o	.	.	.	.	.	.	o	.
23. Zwelw.-Hoofdw.	o	o	.	.	o	o	.	o	o	.	.	.	o	o
24. Chorus	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	.	.	o	.
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
25. Bourdon 16'	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	o	o
26. Octaaf 8'	o	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	o	o
27. Celeste 8'	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	.	.	o	.
28. Roerfluit 8'	.	o	o	o	.	o	.	.	.	o	o	o	o	o
29. Koppelfluit 4'	o	o	o	o	.	o	.	o	o	.	o	.	o	o
30. Nasard 2 2/3'	.	o	.	.	.	o	o	.	o	.	.	.	o	o
31. Woudfluit 2'	o	o	.	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	o
32. Ruispijp 2 st	.	o	.	.	.	.	.	o	o	.	.	.	.	o
33. Fagot 16'	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	o
34. Dulciaan 8'	.	.	.	.	.	.	o	.	.	.	.	.	.	o
35. Schalmei 4'	.	.	.	.	.	.	.	.	o	.	.	.	.	o
36. Tremulant	.	.	.	.	o	o	o	.	.	.	.	.	o	.
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N

